

ADVIES OVER HET VERZOEK OM ONTHEFFING
VAN DE PLICHT TOT UITVOERING VAN MILIEU-
EFFECTRAPPORTAGE VOOR MESTVERWERKINGS-
FABRIEK TE GEMERT

ADVIES OVER HET VERZOEK OM ONTHEFFING
VAN DE PLICHT TOT UITVOERING VAN MILIEU-
EFFECTRAPPORTAGE VOOR MESTVERWERKINGS-
FABRIEK TE GEMERT

Advies op grond van artikel 41 e, zesde lid, van de Wet algemene bepalingen Milieuhygiëne inzake het verzoek tot ontheffing van de plicht tot uitvoering van milieu-effectrapportage voor de oprichting van een mestverwerkingsfabriek te Gemert.

Uitgebracht aan de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en de Minister van Landbouw en Visserij, door de Commissie voor de milieu-effectrapportage, namens deze

de werkgroep m.e.r. ontheffing NMM te Gemert

de secretaris,

drs. H. Huisman

de voorzitter,
dr. H. Cohen
voor deze:
Plv. voorzitter van de
Commissie voor de m.e.r.

ir. K.H. Veldhuis

Utrecht, 4 oktober 1988.

commissie voor de milieu-effectrapportage

De Minister van Landbouw en
Visserij,
d.t.v. de Directeur Natuur,
Milieu en Faunabeheer,
Postbus 20401
2500 EK 's-GRAVENHAGE

De Minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
d.t.v. de Directeur-generaal voor
Milieubeheer,
Postbus 450
2260 MB LEIDSCHENDAM

uw kenmerk

DGM/B 2488054/5

onderwerp

Advies over ontheffingsverzoek
m.e.r.-plicht oprichting van een
mestverwerkingsfabriek te Gemert

uw brief

5 september 1988

ons kenmerk

U 700-88/Hu/197-20

uirect,

4 oktober 1988

Met bovengenoemde brief (bijlage 1) verzocht U de Commissie voor de milieu-effectrapportage advies uit te brengen over een verzoek om ontheffing van de plicht tot uitvoering van milieu-effectrapportage (m.e.r.). Dit verzoek werd bij U ingediend door de B.V. Nederlandse Mestverwerkingsmaatschappij (NMM b.v.) te Stramproy.

Het verzoek om ontheffing van de m.e.r.-plicht is gebaseerd op artikel 41e, eerste lid onder a van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm). Dit betekent dat het uitvoeren van de voorgenomen activiteit geen belangrijke nadelige gevolgen zou hebben voor het milieu. De bekendmaking van dit ontheffingsverzoek vond plaats op 5 september 1988 (bijlage 2).

Hierbij bied ik U het advies van de Commissie voor de m.e.r. aan, overeenkomstig artikel 41e, zesde lid van de Wabm.

Dit advies werd opgesteld door een werkgroep uit de Commissie onder voorzitterschap van de heer H. Cohen. Deze werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt in het vervolg van dit advies verder aangeduid als "de Commissie". Voor de samenstelling van deze werkgroep zie bijlage 3.

De Commissie wisselde op maandag 26 september van gedachten met vertegenwoordigers van de initiatiefnemer en van de gemeente Gemert. Aansluitend werd de locatie bezocht waar de betreffende installatie is gepland.

De Commissie heeft het volgende in haar advies betrokken.

De voorgenomen activiteit betreft het oprichten en in gebruik hebben van een proeffabriek voor verwerking van natte mest van zeugen en biggen, mestvarkens, pluimvee en eventueel melkvee met een geplande verwerkingscapaciteit van vooralsnog 60.000 m³ per jaar.

De installatie heeft tot doel aangevoerde natte mest te verwerken tot een hoogwaardige organische gedroogde mest en een gezuiverd effluent dat zal worden geloosd op de rioolwaterzuiveringsinrichting van Helmond.

De gemeente Gemert behoort samen met de buurgemeenten Boekel en Erp tot het gebied met de hoogste achtergrond-deposities van ammoniak in Nederland. Bij de huidige fosfaat-normen bedraagt het overschot ca. 200.000 m³/jaar, terwijl in 1992, bij het aanscherpen van de normen, het overschot ca. 300.000 m³ zal bedragen. Het onderhavige initiatief beoogt ca. de helft van dit mestoverschot weg te nemen. In eerste instantie zullen ca. 80 veehouders deelnemen; er wordt rekening gehouden met een uitbreiding van de capaciteit tot ca. 120.000 m³ (ca. 150 - 200 veehouders). Een op te richten coöperatie van veehouders zal verantwoordelijk zijn voor de gegarandeerde aanvoer en voor de kwaliteit van de mest (droge stof gehalte en verontreinigingen). De NMM B.V. zal als vergunninghouder verantwoordelijk zijn voor de exploitatie van de fabriek.

Bij het oprichten en in werking hebben van de onderhavige installatie zijn enkele facetten te onderscheiden die mogelijk nadelige invloed hebben op het milieu, te weten:

- aanvoer en kwaliteit van de mest
- procesgang
- emissie van stank en gassen
- de lozing van het effluent
- geluid-emissies

Uit de toelichting van de initiatiefnemers op 26 september j.l. is gebleken dat er van wordt uitgegaan dat de aanvoer zal geschieden door een loonwerker met één of twee standaard-voertuigen van respectievelijk 35 of 20 m³. Het aantal verkeersbewegingen is beperkt tot maximaal ca. 15 transporten per dag verdeeld over drie aanvoerwegen.

Verder is ten aanzien van de levering en kwaliteit van de mest vernomen dat een coöperatie in oprichting is. Voor de aangesloten veehouders is daarin voorzien in een minimum en maximum leveringsplicht. Gestreefd wordt bij de aanvoer een gemiddelde droge stof gehalte van 10 % te bereiken. Dit kan worden bereikt door kwaliteitsverbetering van de mest (bijvoorbeeld door bijvoeren pulp bij fokvarkens, beperking vermorsen van water, etc.), maar ook door uitruil van natte zeugenmest tegen droge(re) rundermest tussen de veehouders onderling en door het "meest aantrekkelijke" deel van de mest naar de fabriek te laten afvoeren. De veehouders zullen via de coöperatie tevens worden gestraft bij te hoge gehalten aan anti-biotica, detergentia e.d. in de aangevoerde mest. De aangevoerde mest zal ter plaatse geanalyseerd worden op N-, P-, K-, D.S.- gehalte en voornoemde verontreinigingen. Mest van onvoldoende kwaliteit kan om de vergister heen worden geleid en direct worden ingedampt.

Mocht de coöperatie niet tot stand komen, dan zal voor wat betreft de levering van mest aan de fabriek gedacht kunnen worden aan een contract met de mestbank.

Ten aanzien van de procesgang kan het volgende worden opgemerkt.

De voorgenomen mestverwerkingsfabriek is wat betreft de techniek nieuw voor Nederland. De biogas- en indampingsinstallatie en het biologisch filter zijn in Zwitserland op vergelijkbare schaal beproefd. Aan de installatie zijn verder gekoppeld beproefde neven-processen als biofilter, biowasser en electriciteit- c.q. warmte-opwekking. De nazuivering van het effluent van ammoniak en het verbranden van de dampen uit de ontgasser zijn nog onbewezen technieken.

Het slecht functioneren van biogas-installaties in Nederland heeft te maken met de grote variatie in kwaliteit van de te vergisten mest. In de gekozen opzet van de vergistingsinstallatie is aan deze storende invloeden tegemoet gekomen door een menging tot een constante kwaliteit en door de keuze voor een

"prop-stroom-principe". Bekend bij biogas-installaties is dat de verschillende soorten mest verschillende problemen kunnen veroorzaken: varkensmest levert geen moeilijkheden op bij 5 à 6% D.S.-gehalte; pluimveemest daarentegen levert veel bezinksel, terwijl rundveemest koek-vorming met zich meebrengt. Gezien de toelichting mag er van worden uitgegaan dat er met betrekking tot de menging en aanvoer voldoende voorzieningen zijn getroffen.

De verblijfstijd van de mest in de vergister is relatief kort, waardoor slechts 20 à 25 % van de D.S. wordt vergist. De gedachte hierachter is dat juist zoveel biogas wordt geproduceerd als nodig is voor de eigen energievoorziening van de totale fabriek. Overigens is de fabriek niet afhankelijk van de eigen energieproductie.

Emissie van gassen en stank

Uit het ontwerp van de installatie blijkt dat er voldoende maatregelen genomen zullen worden (overkapping, afzuiging en biofiltratie) om stankoverlast te vermijden.

Bij het indampen van mest ontstaat een dampmengsel van ammoniak en water. Volgens de toelichting op 26 september jl. wil de initiatiefnemer door traps-gewijs condenseren, 98% van de ammoniak concentreren in 2-4% van het destillaat. De Commissie is van oordeel dat dit technisch mogelijk is. Het voor-nemen bestaat het geconcentreerde destillaat te verbranden. Om exploitatie-technische redenen zal worden onderzocht of de stikstof die daarbij ontstaat weer aan het droge product toegevoegd kan worden.

In de nagezonden informatie (zie bijlage 5) wordt een andere techniek voor behandeling van de ammoniak beschreven. Voor de indamper is een ontgasser opgenomen, waar volgens mondelinge toelichting, 80% van de ammoniak wordt opgevangen. Door verbranding van deze ammoniak wordt met een kritisch geregelde luchttoevoer, atmosferisch stikstof gevormd, die kan worden geloosd. De techniek is nog niet op praktijkschaal bewezen. De Commissie is van mening dat dit in principe mogelijk is. Volgens initiatiefnemer worden op het moment proeven op semi-technische schaal gedaan.

De ammoniak die niet via de ontgasser wordt afgevoerd, komt in het destillaat terecht. In een kalkbed wordt dit destillaat van de ammoniak ontdaan.

De gebonden ammoniak wil de initiatiefnemer aan het product toevoegen.

De lozing van het effluent vindt plaats via een persleiding van het waterschap Aa op de rioolwaterzuiveringsinrichting (RWZI) te Helmond. Voordat het effluent (destillaat) wordt afgevoerd zal een nabehandeling van het destillaat plaats vinden voor verwijdering van de ammoniak. Volgens nagezonden toelichting (bijlage 5) wordt de ammoniak gebonden in een kalkbed. Het is de Commissie nog niet duidelijk of het concept voor de nabehandeling in de praktijk zal werken. Werkt dit niet, dan zal uit de bemonstering door het Waterschap een hogere lozingsheffing voortvloeien. Overigens is het de vraag of de RWZI een milieubelasting kan voorkomen. Dat is afhankelijk van de capaciteit van de RWZI en van de temperatuur.

De geluidemissie van de affakkel-installatie blijft volgens de akoestische berekeningen (rapport nr. 88.1346a.ID van 25 juli 1988) ver onder de maximum toegestane waarden. Hiervoor zijn de nacht-waarden maatgevend. Voor de ventilatoren van de biofiltertoren zijn mogelijk additionele geluidempers noodzakelijk.

De Commissie heeft tot taak het onderhavige ontheffingsverzoek te beoordelen met het oog op mogelijk belangrijke negatieve gevolgen voor het milieu van de

geplande installatie. Zij is bovendien van mening dat het ontheffingsverzoek moet worden gezien tegen de achtergrond van Uw bekendmaking in de Staatscourant van 20 juli jl. inzake de m.e.r.-plicht van mestverwerkingsinrichtingen en tegen de achtergrond van het probleem rond de mestoverschotten in bredere zin.

De beoordeling geschiedde op basis van de bij het ontheffingsverzoek gevoegde informatie, samen met de inspraakreacties (zie bijlage 4) en aanvullende informatie zoals die werd verstrekt tijdens en naar aanleiding van de gedachtenwisseling met de initiatiefnemer op 26 september j.l. (zie bijlage 5).

Door het realiseren van de onderhavige activiteit zal de druk van het mestoverschot op het milieu in deze regio verminderen. Daar staat echter tegenover dat de installatie de belasting van andere compartimenten van het milieu kan doen toenemen (m.n. geluidbelasting). De onzekerheden die er nog ten aanzien van de toe te passen technieken met betrekking tot de ammoniakverwijdering zijn, zullen voor een belangrijk deel kunnen worden opgevangen door de zuivering van het effluent in de RWZI. De mestfabriek zal dan worden geconfronteerd met extreem hoge zuiveringslasten (ca. 10.000 inwoner equivalent).

De Commissie is van mening dat het verzoek om ontheffing van de verplichting tot het volgen van milieu-effectrapportage bij het realiseren van de voorgenomen proeffabriek voor mestverwerking met een capaciteit van 60.000 ton/jr in Gemert positief kan worden beoordeeld.

Zij stelt echter met nadruk dat, indien tot ontheffing wordt besloten, er van de ontheffing voor deze activiteit geen precedentwerking mag uitgaan. De Commissie heeft bij haar overwegingen verder een rol laten spelen dat de huidige situatie met betrekking tot de mestverwerking wordt gekenmerkt door een groot aanbod van verschillende verwerkingstechnieken, waarbij nog onvoldoende zicht bestaat welke technieken de meeste perspectieven bieden. Daarbij onderscheidt dit initiatief zich ten opzichte van grootschalige initiatieven door de eenvoudige procesgang, de locale opzet, de beperkte schaal en de lage verwerkingsprijs.

De Commissie stelt zich op het standpunt dat de verschillende technieken door middel van een proeffabriek de gelegenheid moet worden geboden zichzelf te bewijzen. Echter bij eventuele volgende verzoeken om ontheffing voor identieke installaties en uitbreiding van de onderhavige zal meer zekerheid gevraagd dienen te worden. In die gevallen zal moeten worden overwogen m.e.r. uit te voeren.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan Uw afweging van het onderhavige verzoek om ontheffing van m.e.r.-plicht. Zij zal graag vernemen op welke wijze U gebruik maakt van haar aanbevelingen.

Dr. H. Cohen,
voorzitter van de Commissie voor de
milieu-effectrapportage,
voor deze,
Ir. K. H. Veldhuis

plv. voorzitter Commissie m.e.r.

Bijlagen bij het advies over het verzoek om ontheffing
van de plicht tot uitvoering van milieu-effectrapportage
voor de oprichting van een mestverwerkingsfabriek te Gemert

(bijlagen 1 en 5)

ADVIESAANVRAAG VAN HET MIN. VAN V.R.O.M. MEDE NAMENS HET MIN. VAN L&V

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Directoraat-Generaal Milieubeheer
Postbus 450, 2260 MB Leidschendam
Telefoon (070) 20 93 67, telex 32 362 VROM NL
Facsimile 31 70 27 98 68

Aan de Commissie voor de
Milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH Utrecht

Uw kenmerk

Uw brief van

Kenmerk

Datum

DGM/B

5 september 1988

2488054/5

Onderwerp

Ontheffingsverzoek m.e.r.-plicht,
adviesaanvraag en ter inzage legging

Hierbij zend ik u mede namens de Minister van Landbouw en Visserij een afschrift van het verzoek om ontheffing van de m.e.r.-plicht als bedoeld in artikel 41e, eerste lid, onder a, van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne, ingediend door: B.V. Ned. Mestverwerkings Mij terzake van: mestverwerkingsfabriek te Gemert registratienummer 2488054.

Overeenkomstig artikel 41e, zesde lid, van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne, stel ik u in de gelegenheid om binnen 1 maand advies aan mij uit te brengen over dit ontheffingsverzoek.

De Minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
voor deze:

De Directeur-Generaal Milieubeheer,
o.l.

De directeur Bestuurszaken.

mr. J.A. Peters

		Commissie voor de milieu-effectrapportage	
Ingekomen:	3 OKT. 1988		
Nr.:	1390/88	H4	
Casier:	197-18		

OPENBARE BEKENDMAKING VAN HET ONTHEFFINGSVERZOEK
IN DE STAATSCOURANT NR. 172 D.D. 6 SEPTEMBER 1988

**Milieu-effectrapportage,
ontheffingsverzoek Mestverwer-
kingsfabriek te Gemert (N.B.)**

Bij de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en de Minister van Landbouw en Visserij is het volgende verzoek binnengekomen om ontheffing van de verplichting tot het maken van een milieu-effectrapport. Dit ontheffingsverzoek is gebaseerd op artikel 41e, eerste lid, onder a, van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne, waarin staat dat de genoemde ministers ontheffing van de m.e.r.-plicht kunnen verlenen indien de activiteit vanwege de omstandigheden waaronder zij wordt ondernomen, geen belangrijke gevolgen zal hebben voor het milieu. Het verzoek is ingediend door de B.V. Ned. Mestverwerkings Mij. te Stamproy en heeft betrekking op de oprichting van een mestverwerkingsfabriek te Gemert. Het verzoek is geregistreerd onder nummer 2488054.

Terinzagelegging

Het ontheffingsverzoek wordt overeenkomstig artikel 6, derde en vierde lid, van het Besluit Milieu-effectrapportage 7 september 1988 ter inzage gelegd bij:
Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Directoraat-Generaal Milieubeheer, Bibliotheek (Kamer 008), Dr. van der Stamstraat 2, Leidschendam

Het Ministerie van Landbouw en Visserij, Centrale Bibliotheek, Bezuidenhoutseweg 73, 's-Gravenhage

Het verzoek ligt eveneens ter inzage bij:
het Provinciehuis van Noord-Brabant, Brabantlaan 1, 's-Hertogenbosch

Het Gemeentehuis van Gemert, Ridderplein 1, Gemert

Het ontheffingsverzoek is gedurende de gebruikelijke kantooruren op de genoemde plaatsen door een ieder in te zien.

Verzoeken om inzage gedurende de avonduren kan men richten aan de afdeling Milieu-effectrapportage van het Directoraat-Generaal Milieubeheer, (Postbus 450, 2260 MB Leidschendam, tel. 070-209367, tst. 3464). Afschriften van het ontheffingsverzoek zijn tegen vergoeding van de kosten op hetzelfde adres aan te vragen.

Bezwaren

Gemotiveerde bezwaren tegen het verlenen van de ontheffing kunnen vanaf de datum van de terinzagelegging gedurende 1 maand schriftelijk ingediend worden bij de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Directoraat-Generaal Milieubeheer t.a.v. de directeur Bestuurszaken, Postbus 450, 2260 MB Leidschendam (met vermelding van het registratienummer van het ontheffingsverzoek waartegen het bezwaar zich richt). Indien de indiener van het bezwaarschrift daarom verzoekt, worden zijn persoonlijke gegevens niet bekend gemaakt.

SAMENSTELLING VAN DE WERKGROEP VAN DE COMMISSIE
VOOR DE MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE

De werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage die het onderhavige advies over het verzoek tot ontheffing van de m.e.r.-plicht voor de oprichting van een mestverwerkingsfabriek te Gemert heeft opgesteld, staat onder voorzitterschap van dr. H. Cohen.

In de werkgroep hebben voorts zitting:

- dr. H. Eijsackers, wonende te Zevenaar
- ir. L.H. Huisman, wonende te Ermelo
- ir. I. Koster, wonende te Bennekom

Drs. H. Huisman treedt als secretaris van de werkgroep op.

BIJLAGE 4

LIJST VAN INSPRAAKREACTIES

nr.	Datum	Persoon of Instantie	Datum van ontvangst Cie m.e.r.
1	04.07.88	Stichting Milieugroep Gemert te Gemert	27.09.88
2	05.07.88	S.I.G.J. Krol, te Handel	27.09.88
3	05.07,88	Stichting Rechtsbijstand te Tilburg	27.09.88
4	onbekend	Mr. J.J.S. Bezemer te Gemert	27.09.88
5	onbekend	D. Janson te Handel	27.09.88

INFORMATIE OVER AMMONIAKVERWIJDERING

SENT BY: MACH FABR STRAMPROY ; 3-10-88 2:39PM ;

3149562942→

31 30 331295:# 2

MACHINEFABRIEK STRAMPROY B.V.

1

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
Ingekomen:	9 OKT. 1988
Nr.:	1405/88
Dossier:	197-19

AMMONIAKVERWIJDERING

In het verwerkingsproces is, na de voerverwarming van de mest, een ontgasser opgenomen. Deze heeft als primair doel de warmteoverdracht in het droogproces te verbeteren maar tevens wordt een geconcentreerd gasmengsel afgescheiden (ca. 2500 Nm³/d) dat o.a. de volgende stoffen bevat

CH₄, H₂S, CO₂ en NH₃.

Dit gasmengsel wordt gemengd met lucht en vervolgens met behulp van de motor- rookgassen op een temperatuur van ca. 400 °C gebracht en dan in een brander gevoerd. In deze brander wordt ammoniak bij een temperatuur van ca. 650 °C verbrand tot N₂ en H₂O. Dit is mogelijk door in de afgassen het NH₃- gehalte te meten en aan de hand van deze waarde de luchttoevoer te regelen.

De warmte uit de gecombineerde rookgassen wordt benut voor de sterilisatie in het verwerkingsproces.

Dit verbrandingsproces wordt momenteel na laboratoriumproeven op semi- technische schaal getest.

Het destillaat uit het droogproces zal ondanks de ontgassing toch ammoniak bevatten. Deze ammoniak wordt gebonden door het destillaat door een kalkbed te leiden samen met de rookgassen. Deze rookgassen worden via een beluchtingsbodem ingeblazen. Het product is een zacht gipsachtig materiaal dat periodiek afgelaten kan worden en na uitlekken bij de gedroogde mest gevoegd kan worden voordat korrels geperst worden. In een nadroger/koeler worden de korrels tenslotte gehard.

Dit systeem om ammoniak te binden is reeds meerdere malen toegepast in Zwitserland. Het destillaat bevat na de behandeling ca. 10 mg tot. N/l terwijl de uittredende afgassen nog ca. 1 mg NH₃/Nm³ bevatten. Deze afgassen worden met de ventilatielucht over de biofilter afgevoerd.

MACHINEFABRIEK STRAMPROY B.V.

2

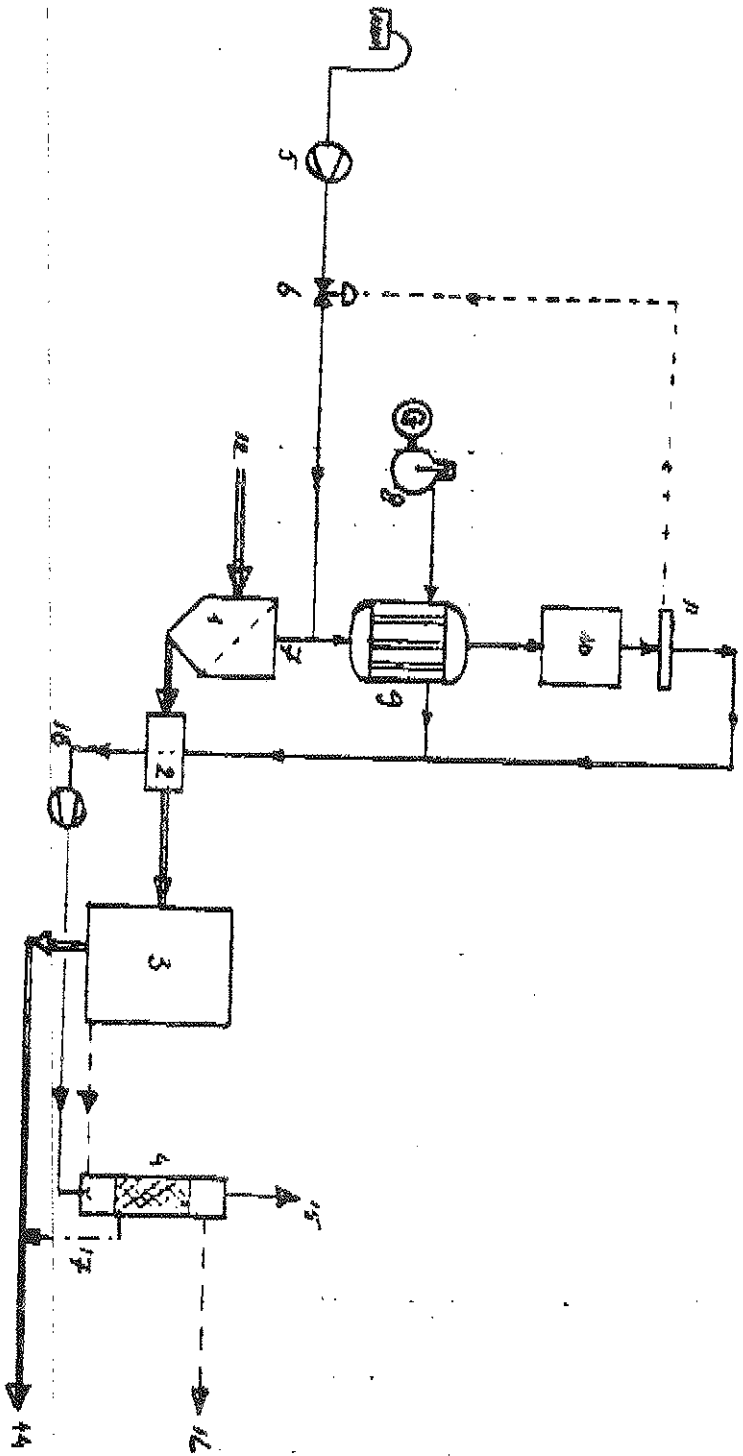
Destillaat :

Debiet : 150 m³/d
tot. N. : 10 mg/l

Afassen :

Debiet : 2.500 Nm³/d
NH₃-gehalte : 1 mg/Nm³

PROCESS SCHEMA
*****

NH₃ VERWYPERING (EUBER, PATENT GANSEVREMAQD)

1. ONTSASSER
2. STERILISATOR
3. PROEGER
4. KALBED
5. VENTILATOR
6. REEDELVENTIEL
7. NH₃ - DAMPLEIDING
8. GASMOTOR/GENERATOR
9. WARMTEWISSELAAR
10. BRANDEER
11. NH₃ - SONDE

12. MITTE WAST
13. RODEKQADDEEM
14. DRAQE MEEST
15. SCHOONE LICHT WARE BOUTWATER
ca. 2500 Nm³/d; 1mg NH₃/Nm³
16. SCHOONWATER
ca. 10 mg / l tot.-N
17. KALKSLIB AFVADER